

Մ Ե Ր Ե Ր Ի Տ Ա Ս Ա Ր Դ Ն Ե Ր Ը

Ահազանդներ հնչուեցան երէկ, ողբերգութիւններ ու եղերերգութիւններ եղան՝ իրարու ետեւէ, բողոքի ուժգին ձայներ բարձրանալով, թէ, Ֆրանսայի մէջ ապրող հայ երիտասարդութիւնը կ'ախտաւորի, թէ՛ նա կը հիւժի չարաչար ու կը մեռնի, եւ պահանջելով պահանջուեցաւ, որ Փարիզի Հայ Բժշկական Միութիւնը շարժէր, ղինուէր, պայքարելու այս աղէտաւոր կացութեան դէմ եւ փրկէր հայ երիտասարդներու կեանքը:

Ահազանդի կամ ողբերու հեղինակները, ինչպէս նաեւ բողոքարկուները իրենց խիստ արդար իրաւունքին մէջ էին անշուշտ, բայց ներուի ինձ ըսել, թէ անոնք՝ իրենց չափազանց անկեղծ ու սրտցաւ ազգասիրութենէն տարուած, գո'նէ պահ մը չխորհեցան կամ խորհիլ չուզեցին, թէ այդպիսի պայքարի մը համար ո՞ր աստիճանի զոհողութիւններ էր հարկաւոր, եւ թէ Հայ Բժշկական Միութեան ոյժը կը բաւէ՞ր առ այդ:

Թէեւ՝ Հայ Բժշկական Միութիւնը իր պարտականութեանը մէջ չթերանալու համար, ունենախից չմնաց եղած ողբելալիքներուն եւ անմիջապէս սարքեց հրապարակային դասեր: Այդ դասերուն մէջ միութիւնը կարող եւ հեղինակաւոր բժիշկներու միջոցաւ ցոյց տուաւ ահաւորութիւնը մարդկային սեռը վատախտաւորակ առողջ գլխաւոր հիւանդութիւններուն՝ այն է ԱլքսլամիլըԼԹեան եւ ԱփրոդիտամիլըԼԹեան, որոնք կը յանդին վերջի վերջի հիւժախտի: Ասոնց աւերիչ չար հետեւանքներուն երկար ցուցադրութիւնը ըրաւ, ամբողջական ախտերու եւ հիւժախտի կամ թոքախտի միջոցովները կենդանազրեց եւ ասոնցմէ չի վարակուելու հնարն ու նախազգուշական միջոցներն ալ մանրամասն պարզեց... Արդեօք օգուտ մը ունեցա՞ւ այս բոլորը, այդ դասերը կրցա՞ն կասեցունել հայ երիտասարդներուն կեանքը կրժող, անոնց կեանքի թելը կարճող՝ հիւժախտ կամ թոքախտ կոչուած անգութ պարկայներուն հատու մկրատին շարժքը...

Չարմանալի է դիտել, որ այդ դասախօսութիւններէն ի վեր ամէն ինչ լոկեց, բողոք-մողոք ա'յլ եւս վերջ գտան, իբրեւ թէ հրաշք մը յանկարծ այդ դասերէն ծնած ըլլար եւ մեր երիտասարդները (որոնցմէ հազիւ 40—50 հատ ունկնդիր կուգային) առողջապահական ամենագոր ասպարով մը զրահապատ՝ անվնասաւոր պիտի ապրէին թոքախտի կամ հիւժախտի միջոցներու

թոյններէն... Մինչդեռ՝ դժբաղդաբար աւերը շարունակելով կը շարունակէ եւ հայ երիտասարդներ վաղաժամ կը հնձուին Փարիզի կամ զաւառներու մէջ, հալելով մաշելով, անբաւական անդադուութեամբ, ապականած օդով լի անարեւ գործարաններու մէջ չափազանց յոգնածութեամբ, եւ այսպէս ալ պիտի շարունակէ՝ ցորչափ անոնց կեանքը արմատական փոփոխութիւն մը չկրէ:

Այդ փոփոխութիւնը՝ կը ներեմ ինձ ըսել, թէ շատ պարզ է եւ դիւրին, եւ կը կայանայ հետեւեալին մէջ.—

Խորհուրդ տալ միւր երիտասարդներուն՝ փախչիլ քաղաքի կեանքէն, ֆապրիքաներու ծանրածանր զբաղումներէն եւ գնալ իրենց հացը փնտռել երկրագործական առաքելոցին մէջ: Ֆրանսա՝ երկրագործութեան սիրահար այդ երկիրը շա՛տ շա՛տ պէտք ունի աշխատաւոր ձեռքերու եւ եթէ այս մտքով դիմումներ ըլլան երկրագործական նախարարութեան մօտ, մեծ յոյս ունիմ թէ մեր երիտասարդներուն համար երկրագործական զանազան ճիւղերու մէջ օգտակար զբաղումներ կարելի ըլլայ ձեռք բերել:

Հայ երիտասարդներ ազատ դաշտերու մէջ ապրելով, հողի հետ խաղալով, լաւ օդ շնչելով եւ լաւ ուտելով, ամէնէն առողջ կազմուածքը պիտի ունենան, եւ այն ատեն ո՛չ մէկ միջբրոպ պիտի կրնայ բոյն դնել անոնց թռքերուն մէջ...

Այս նպատակին պէտք է հետամուտ ըլլանք ամէնքս. ազգային իշխանութիւններ եւ բարեխնամ ընկերութիւններ կամ միութիւններ՝ այս նպատակը միշտ հետապնդելու են, եւ Հայ Բժշկական Միութիւնը այս մասին միշտ քարոզակ ըլլալով, իր դասախօսութիւնները աւելի արդիւնաւոր պիտի տեսնէ այն ատեն, եւ մեր երիտասարդներուն կեանքը արդարեւ փրկած պիտի ըլլայ...

Տօքթ, ՎԱՀՆԱՄ Զ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ՄՇԱԿՈՒՄԸ

Իբր հիւանդ դարմանուելու համար ինծի դիմող մարդոց մեծ մասը կը տուժէ, անտեսելով առողջապահութեան տարրական կանոնները:

Տակաւին երկու օր առաջ գեղեցկադէմ ու առողջ երիտասարդ մը կը ներկայանար, շրջանաւարտ երկրորդական վարժարանէ մը: «Հիւանդ էք» կը հարցնեմ: — «Ոչինչ բան է, բայց ուղեցի ձեր կարծիքը իմանալ. անկարելոր վէրք մը...»

Կը քննեմ, սիֆիլիսէ վարակուած է: